

Ο πιο καλός ο δάσκαλος φέρνει... ευτυχία στους μαθητές

Μ' όποιον δάσκαλο καθήσεις, τέτοια γράμματα θα μάθεις, λέει η παροιμία. Νέα έρευνα έρχεται να αποδείξει ότι ένας καλός δάσκαλος δεν μεταδίδει στους μαθητές του μόνο γνώσεις, αλλά συμβάλλει καταλυτικά στη μελλοντική ποιότητα της ζωής τους...

TA NEA/ THE NEW YORK TIMES Της Annie Lowrey

Δάσκαλοι και καθηγητές δημοτικών, γυμνασίων και λυκείων που συμβάλλουν στη βελτίωση της απόδοσης των μαθητών τους στις εξετάσεις φαίνεται ότι επιφέρουν γενικότερες και μακροπρόθεσμες θετικές συνέπειες στη ζωή των μαθητών αυτών, πέραν της ακαδημαϊκής τους ζωής - μεταξύ άλλων, σε δείκτες που αφορούν χαμηλότερα ποσοστά σε εγκυμοσύνες εφήβων, περισσότερες εγγραφές σε πανεπιστήμια και μεγαλύτερους μισθούς, σύμφωνα με νέα έρευνα που παρακολούθησε τη ζωή 2,5 εκατομμυρίων μαθητών σε διάστημα 20 ετών. Η έρευνα, την οποία πραγματοποίησαν οι οικονομολόγοι Ρατζ Τσέτι και Τζον Φρίντμαν του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ και ο Τζόνα Ροκόφ του Πανεπιστημίου Κολούμπια, εξέτασε με λεπτομέρειες την επίδραση των καθηγητών στη ζωή των μαθητών τους. «Το ότι η απόδοση στις εξετάσεις σε βοηθά να μορφωθείς καλύτερα και η καλύτερη μόρφωση συμβάλλει στο να έχεις μεγαλύτερες απολαβές, αυτό είναι κατανοητό από όλους», λέει ο Ρόμπερτ Μέγερ, διευθυντής του ερευνητικού κέντρου στο Πανεπιστήμιο του Γουισκόνσιν. «Ωστόσο αυτή η μελέτη ξεπερνά αυτά τα στάδια και δείχνει πολύ περισσότερα».

Η μελέτη αναμένεται να επηρεάσει σημαντικά και πολλές σχολικές επιτροπές, που έχουν αρχίσει να συμπεριλαμβάνουν στοιχεία «πρόσθετης αξίας», όπως λέγονται, προκειμένου να προσλάβουν, να απολύσουν καθηγητές ή ακόμη και να αυξομειώσουν τους μισθούς τους. Βέβαια ο εκπαιδευτικός κόσμος είναι διχασμένος. Κάποιοι θεωρούν ότι τέτοιου είδους μετρήσεις κάνουν τους καθηγητές πιο υπεύθυνους, γεγονός που συμβάλλει στη μόρφωση εκατομμυρίων μαθητών. Οι επικριτές, κυρίως οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των καθηγητών, υποστηρίζουν ότι είναι δύσκολο να απομονώσεις τις συνέπειες που μπορεί να έχει καθένας καθηγητής, με αποτέλεσμα το έργο κάποιων να υποτιμηθεί. Οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι αυτό μπορεί να συμβεί μόνο αν κρίνεις κάποιους καθηγητές μεμονωμένα για έναν χρόνο - η μελέτη της αποδοτικότητάς τους επί πολλά χρόνια δείχνει ότι κάποιοι απλώς είναι καλύτεροι από άλλους.

ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ. Ο μέσος όρος της επιρροής ενός καθηγητή σε έναν μαθητή είναι μέτριος. Αν όλα τα άλλα είναι ίδια, ένας μαθητής που έχει έναν καταπληκτικό καθηγητή για μια χρονιά μεταξύ Δ' Δημοτικού και Β' Γυμνασίου θα κερδίσει σε όλη του τη ζωή 4.600 δολάρια περισσότερα από έναν μαθητή με παρόμοια προέλευση που έχει έναν μέτριο καθηγητή. Ο μαθητής με τον εξαιρετικό καθηγητή θα έχει 0,5% περισσότερες πιθανότητες να σπουδάσει σε πανεπιστήμιο. Εξάλλου και τα κορίτσια με καλούς εκπαιδευτικούς έχουν πολύ λιγότερες πιθανότητες εγκυμοσύνης κατά τη διάρκεια της εφηβείας τους.

Ισως εξίσου σημαντικό, δεδομένης της δυσκολίας εύρεσης και επιμόρφωσης καταπληκτικών καθηγητών, είναι το ότι η εισοδηματική διαφορά μακροπρόθεσμα μεταξύ μαθητών με μέτριους καθηγητές και εκείνων με χαμηλού επιπέδου καθηγητές είναι το ίδιο σημαντική όσο η διαφορά μεταξύ των μαθητών που είχαν πολύ καλούς καθηγητές και όσων είχαν μέτριους, σύμφωνα με την έρευνα. Αθροιστικά, αυτές οι διαφορές είναι πιθανόν τεράστιες. Πάντως η νέα έρευνα δεν βρήκε αποδείξεις για μια παλαιά πεποίθηση: ότι το να έχεις καλό δάσκαλο στις πρώτες τάξεις του δημοτικού είναι πιο σημαντικό από το να έχεις καλό δάσκαλο αργότερα.

Η αντικατάσταση ενός εκπαιδευτικού που δεν τα καταφέρνει καλά με έναν μέτριο μπορεί να αυξήσει τις αποδοχές των παιδιών μιας τάξης για όλη τους τη ζωή κατά 266.000 δολάρια, εκτιμούν οι οικονομολόγοι. Μόνο μιας τάξης. «Εάν αφήσεις έναν κακό καθηγητή στο σχολείο σου για 10 χρόνια, αντί να τον αντικαταστήσεις έστω με έναν μέτριο, φθάνουμε να μιλάμε για απώλεια εισοδήματος ύψους 2,5 εκατ. δολαρίων», παρατηρεί ο καθηγητής Φρίντμαν, εκ των συγγραφέων της έκθεσης.

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ. Μετά την έρευνα αυτή, θεωρείται πιθανό να τροποποιηθεί η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών σε πολλά αμερικανικά σχολεία και εκτός της ακαδημαϊκής τους παρουσίας να δίνεται σημασία και στα εξωσχολικά θέματα τα οποία συζητούν με τους μαθητές τους, καθώς και στη γενικότερη συμπεριφορά τους. «Όλα αυτά θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών», παρατηρεί ο δρ Χάνουσεκ, «διότι παίζουν εξίσου σημαντικό ρόλο».

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ «ΚΑΛΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ»;

Η μεγαλύτερη επιτυχία για έναν δάσκαλο είναι η... εξαφάνισή του! Δεν πρόκειται όμως για ταχυδακτυλουργία, αλλά για τον μεγαλύτερο στόχο της διδασκαλίας, όπως τον περιγράφει η μεγάλη παιδαγωγός Μαρία Μοντεσόρι. Να μπορεί να πει ο δάσκαλος: «Τα παιδιά τώρα δουλεύουν σαν να μην υπάρχουν». Τότε, διά της πλασματικής του απουσίας, η οποία στην πραγματικότητα είναι η πιο αποτελεσματική παρουσία, έχει καθορίσει τους μαθητές του. Έχει επιτύχει. «ΤΑ ΝΕΑ» ζήτησαν από τρεις σύγχρονους δασκάλους, που κατά γενική ομολογία έχουν διακριθεί για τη διδακτική τους ικανότητα, να πουν ποιοι ήταν οι δικοί τους δάσκαλοι που τους καθόρισαν. Και τι σημαίνει, κατά τη δική τους οπτική, καλός δάσκαλος. Η διεθνούς φήμης καθηγήτρια Ελένη Γλύκατζη - Αρβελέρ, ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος που είναι και ακαδημαϊκός εκτός από ποιμένας και ο πρώην πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθήνας Γεώργιος Μπαμπινιώτης μιλούν για τους δασκάλους τους και για τη

διδασκαλία.

Γεώργιος Μπαμπινιώτης

«Θεωρώ την προσφώνηση «δάσκαλε» ως τον πιο τιμητικό τίτλο»

Από τους τίτλους που κατά καιρούς τού αποδίδονται με τις διάφορες ιδιότητές του (καθηγητής, πρόεδρος, πρύτανης κ.ά.), ο Γεώργιος Μπαμπινιώτης θεωρεί την προσφώνηση «δάσκαλε» ως την πιο τιμητική.

«Αυτό εξηγεί την εκτίμηση που τρέφω προς την ιδιότητα – διορθώνω – προς το λειτούργημα τού δασκάλου σε όλες τής βαθμίδες, από τον δάσκαλο τού δημοτικού μέχρι τον καθηγητή πανεπιστημίου», λέει.

Ποιοι ήταν οι δάσκαλοι που τον καθόρισαν;

«Ευτύχησα να έχω δασκάλους ανθρώπους αφοσιωμένους στην εκπαίδευση πραγματικά λειτουργούς. Ενδεικτικά ξεχωρίζω και αναφέρω τον Ευαγγελάτο (στο δημοτικό), τους Γρηγορόπουλο, Φαλιέρη και Μιχαλόπουλο (στο γυμνάσιο) και τους Θεοδωρακόπουλο, Σταματάκο, Βουρβέρη, Ζακυθινό, Τωμαδάκη και Κουρμούλη (στο πανεπιστήμιο).

Στον δάσκαλο μου, καθηγητή τής Γλωσσολογίας, Γεώργιο Κουρμούλη οφείλω τη στροφή μου στη γλωσσολογία, όταν μου δόθηκε (μαζί με άλλους) η ευκαιρία να συμμετάσχω σε ένα σεμινάριο για τη Μυκηναϊκή γραφή και γλώσσα τα χρόνια που αποκρυπτογραφήθηκε η Γραμμική Γραφή Β' και να μυηθώ στην επιστήμη τής γλώσσας.

Επειδή κι ο ίδιος συμβαίνει να θεωρούμαι από τους φοιτητές μου καλός δάσκαλος, προσωπικά ορίζω τον καλό δάσκαλο ως αυτόν που έχει πάθος για την επιστήμη του, που σέβεται και αγαπάει τους μαθητές του, που είναι ενημερωμένος στο αντικείμενό του, που δεν πάει ποτέ στο μάθημά του χωρίς να προετοιμασθεί κατάλληλα κάθε φορά για το τι και πώς θα το διδάξει, που συνδυάζει γνώση, έρευνα και διδασκαλία (προκειμένου για πανεπιστημιακό δάσκαλο), που δεν περιορίζεται σε ξηρή διδασκαλία αλλά ανεβάζει την ψυχική διάθεση, εξάπτει το ενδιαφέρον και εμπνέει τους μαθητές του πέρα και έξω από το μάθημα σε συνάφεια με τη ζωή, με αξίες και ιδανικά και που δεν λείπει ποτέ από το μάθημά του».

Ελένης Γλύκατζη - Αρβελέρ

«Ο δάσκαλος που κάθεται δίπλα στα παιδιά και όχι απέναντί τους»

Η απάντηση της Ελένης Γλύκατζη - Αρβελέρ στο ερώτημα «ποιος είναι ο καλός δάσκαλος», ήταν άμεση, σαφής και κατηγορηματική: «Αυτός που δεν κάθεται απέναντι, αλλά δίπλα στα παιδιά του».

Η διάσημη ελληνίδα ακαδημαϊκός, πρώτη γυναίκα πρόεδρος του τμήματος Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης και πρώτη γυναίκα πρύτανης του ίδιου Πανεπιστημίου, τονίζει ότι στην επιλογή της επαγγελματικής της πορείας, στο να γίνει δηλαδή βυζαντινολόγος, ρόλο ασφαλώς έπαιξε η καταγωγή της οικογένειάς της από τη Μικρά Ασία, αλλά μεγάλο βάρος είχε κι ο δικός της δάσκαλος που την καθόρισε.

«Οι ερευνητές του Χάρβαρντ έχουν φυσικά δικίο για την επιρροή του καλού δασκάλου

Συντάχθηκε απο τον/την administrator
Κυριακή, 29 Ιανουάριος 2012 12:14 -

στους μαθητές του. Ημουν τυχερή να έχω δασκάλους μεγάλου αναστήματος. Ο σπουδαίος ιστορικός και βυζαντινολόγος Διονύσιος Ζακυθινός, θυμάμαι, ήταν ο άνθρωπος που με επηρέασε ώστε να γίνω κι εγώ βυζαντινολόγος. Ήταν ο άνθρωπος που καθόταν δίπλα μας στη Φιλοσοφική και έλεγε ότι πρώτα πρέπει να καταλάβουμε για τι πράγμα θα μιλήσουμε. Επίσης εξαιρετος δάσκαλος ήταν ο καθηγητής μου στη Σορβόνη, ο Πολ Λεμέμπλ, τον οποίον και αντικατέστησα στην έδρα».

Για την Ελένη Γλύκατζη - Αρβελέρ, ο καλύτερος δάσκαλος είναι αυτός που δεν στηρίζεται και δεν αναπαράγει μονότονα τις σημειώσεις του στις παραδόσεις, αλλά αφήνεται να παρασυρθεί από τον παλμό της τάξης.

«Το ωραιότερο μάθημα που έχω κάνει ήταν μια φορά που αφέθηκα να μιλήσω εκτός σημειώσεων. Επίσης θυμάμαι όταν πρωτοβγήκαν τα κασετόφωνα, πολλοί φοιτητές άρχισαν να έρχονται στα πανεπιστήμια με αυτά για να μαγνητοφωνήσουν τις παραδόσεις, αλλά οι περισσότεροι καθηγητές δεν τα επέτρεπαν. Εγώ είπα αμέσως ναι και τους άφησα να μαγνητοφωνούν, ακριβώς επειδή είχα αποφασίσει ότι ποτέ ένα μάθημά μου δεν θα ήταν ίδιο με ένα άλλο».

Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος

«Μας καθορίζουν πολλοί δάσκαλοι και όχι μόνο ένας»

Ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος, εκτός από ασκητική φυσιογνωμία και πνευματικός ηγέτης, είναι αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Κέντρου Μεσογειακών και Αραβικών Σπουδών και επίτιμος διδάκτωρ Θεολογίας και Φιλοσοφίας 15 πανεπιστημιακών σχολών.

«Δεν είναι μόνο ένας ο δάσκαλος που συναντάμε στη ζωή μας», λέει στα «ΝΕΑ», «αλλά πολλοί εκείνοι οι δάσκαλοι που μας καθορίζουν. Κανείς δεν έχει μόνο έναν, όπως ποτέ δε μαθαίνουμε μόνο από ένα σχολείο». Ο ίδιος, στην Κατοχή, διδάχθηκε από φίλους, συντροφιάς, ποικιλία ανθρώπων. «Χαρακτηριστικά θυμάμαι στο 2ο Σχολείο Αρένων Αθηνών τον δάσκαλο Ηλία Δοροδίνη, που ήταν εξαιρετος. Αλλά και στο Πανεπιστήμιο, στη Θεολογική, όπου τα χρόνια μετά από την Κατοχή ήταν πολύ δύσκολο να μπει, καθώς ήταν 700 υποψήφιοι για 50 θέσεις, είχα την τύχη να συναντήσω θαυμάσιους δασκάλους, καθηγητές που επηρέασαν την πορεία μου, όπως τον Λεωνίδα Φιλιππίδη του οποίου ήμουν και διάδοχος». Ο Παναγιώτης Τρεμπέλας, ο Βασίλειος Βέλλας, ο Ιωάννης Καρμίρης και ο Αμίλκας Αλιβιζάτος συμπλήρωσαν την ομάδα των δασκάλων που τον επηρέασαν, καθένας με τον τρόπο του.

«Αλλά και στη Γερμανία (σ.σ.: όπου ο Αναστάσιος σπούδασε κατόπιν) υπήρξαν καθηγητές όπως οι Γκολντάμερ και Σ. Ντάμεν, στη θρησκευολογία. Δυστυχώς δεν θυμάμαι αυτή τη στιγμή το όνομα της δασκάλας μου στο Δημοτικό στον Άγιο Κωνσταντίνο Κολωνού, που όμως μας φρόντιζε όλους παρότι είχε η τάξη 50-60 παιδιά».

Ποιο κοινό στοιχείο μπορεί κανείς να βρει στους καλούς δασκάλους; «Γνώριζαν πολύ καλά το αντικείμενο που δίδασκαν και επιδείκνυαν μεγάλο ενδιαφέρον και έγνοια για τα παιδιά. Ίδιως αυτούς που διέκριναν ότι είχαν δυνατότητες φρόντιζαν να τους δίνουν προσοχή, χωρίς όμως ποτέ να προσβάλλουν ή να εγκαταλείπουν τους άλλους».